

Riigikogu keskkonnamisjoni istungi protokoll nr 157

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 01. juuni 2026

Algus 11.10, lõpp 12.59

Juhataja: Yoko Alender (esimees)

Protokollija: Elise Ernesaks (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Toomas Uiho (Tarmo Tamme asendusliige)

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudus: Rain Epler

Kutsutud: energeetika- ja keskkonnaminister Andres Sutt, kliimaosakonna juhataja Laura Remmelgas ja nõunik Maris Arro ning ministri nõunikud Emma Kruusmäe ja Mattias Tammet (2. – 3. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi elurikkuse kaitse osakonna looduskaitse strateegia valdkonna juht Mart Kiis (3. päevakorrapunkt); Keskkonnamisjoni praktikant Liisa Varul (1. – 4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud kliimakindla majanduse seaduse eelnõu (928 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Riikliku looduse taastamise kava koostamise põhimõtete ja poliitiliste lähtekohtade tutvustus
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Yoko Alender tegi ettepaneku muuta väljasaadetud töökava ja tõsta Vabariigi Valitsuse algatatud looduskaitse seaduse, jahiseaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (612 SE) teise lugemise ettevalmistamine teisipäeval esimeseks päevakorrapunktiks.

Riigikogu keskkonnamisjoni nädala (01.06.2026-07.06.2026) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 1.06.2026 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud kliimakindla majanduse seaduse eelnõu (928 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Riikliku looduse taastamise kava koostamise põhimõtete ja poliitiliste lähtekohtade

tutvustus

4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 2.06.2026 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud looduskaitseseaduse, jahiseaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (612 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse, keskkonnatasude seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (861 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Riigikogu liikmete algatatud metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (890 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Yoko Alender, Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Hanah Lahe, Andres Metsoja).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud kliimakindla majanduse seaduse eelnõu (928 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Istungi avas **Andres Sutt**, kes tutvustas kliimakindla majanduse seaduse eelnõu (Lisa 1). Ta selgitas, et eelnõu loob Eestile selge raamistiku, kuidas liikuda puhtama, vastupidavama ja konkurentsivõimelisema majanduse poole. Eelnõu keskmes on arusaam, et kliimapoliitika ei puuduta ainult keskkonda, vaid on tihedalt seotud ka energiajulgeoleku, majandusarengu ja inimeste heaoluga. Eelnõu seab pikaajalise sihi jõuda kliimanetraalsuseni ning määrab vaheeesmärgid, mis aitavad seda muutust järjepidevalt juhtida. Samal ajal ei piirdu eelnõu üksnes üldise riigiülese süsinikuheite vähendamise põhimõttega, vaid loob aluse praktilisteks sammudeks eri valdkondades, nagu tööstus, transport, põllumajandus ja metsandus. Valmivad eekaardid aitavad selle suuna sisustada, näidates, kuidas eri sektorid saavad heidet vähendada, samal ajal vastupidavust ning lisandväärtust suurendades. Nii kujuneb kliimakindlast majandusest mitte pelgalt keskkonnaeesmärk, vaid Eesti tulevikumajanduse, strateegilise iseseisvuse ja ühiskondliku kindluse oluline alus.

Yoko Alender viitas väljatoodud fossiilkütustest väljumise eesmärgile ning märkis, et eelnõus on täidesaatva riigivõimu asutustele 2030. aasta erisus. Ta palus täpsustada, miks on selles osas välja toodud kaks eraldi punkti ning millistel kaalutlustel on valitud just 2030. aasta. Taoline sõnastus võib jätta mulje, nagu ei loobutaks fossiilkütustega seotud investeeringutest koheselt. **Andres Sutt** selgitas, et sellise sõnastuse taga on mitu praktilist põhjust ning seda on eelnõu koostamisel põhjalikult kaalutud. Ta rõhutas, et vajalikud investeeringud olemasolevate seadmete töös hoidmiseks ei ole välistatud, sealhulgas näiteks põlevkivitootmise puhul. Samuti lisas ta, et selliseid otsuseid ei ole võimalik teha üleöö ning 2030. aastat peetakse mõistlikuks tasakaalupunktiks ülemineku kavandamisel.

Tiit Maran leidis, et sõna „paindlikkus“ on poliitiliselt tühi sõna ja selle sisu jääb ebaselgeks. Ta palus selgitada, mida tähendab valdkondlike eesmärkide viimine seadusest teekaartidesse ning kuidas selline paindlikkus praktikas toimib. Ta küsis, et kas see tähendab, et eesmärgid võib jätta täitmata või et eri sektorid võivad panustada erineval määral. Samuti soovis ta teada, kuidas mõjutab selline lähenemine keskkonnalubade väljastamist. **Andres Sutt** leidis, et sellel tegevusel on sisu ja eelnõu eesmärgid ei ole muutunud. Ta tõi näiteks transpordi teekaardi, mille eelduste kohaselt peaks transpordis nullheite või selle lähedase taseme saavutamiseks elektriautode osakaal maanteetranspordis igal aastal kasvama. Tema arvates ei ole mõistlik kirjutada seadusesse detailseid eesmäärke. Samuti lisas ta, et ette võib tulla palju elulisi muutusi, mis võivad praeguste teadmiste põhjal tehtud eeldusi ja trajektoore muuta. Kui areng toimub kiiremas tempos, ei tekita see probleeme, kuid kui selgub, et mõnes valdkonnas ei jõuta nii kiiresti eesmärkideni, võib mõni teine sektor teha mõnevõrra rohkem, aidates seeläbi täita üldist eesmärki. **T. Maran** märkis, et kui sektoritele ei ole vaja eesmäärke seaduses sätestada, sest kõik ajas muutub, siis tekib küsimus, miks on vaja üldiseid eesmäärke

seaduse tasemel sätestada. **A. Sutt** leidis, et seadus on tema hinnangul mõistlik viis anda kindlus, et kokkulepitud trajektoori järgides on seatud eesmärgid jõukohased. Ta selgitas, et teekaartide koostamise, analüüside ja uuringute tulemusel on eesmärgid realistlikult saavutatavad. Tema sõnul on mõnes kohas olnud isegi konservatiivsed ning võimalik on ka kiirem edenemine. Ta lisas, et oluline dokument on ka kliimaaruanne, mille kaudu hinnatakse igal aastal edasiminekut ja tehakse vajadusel korrekture. Ta märkis, et ta ei näe vastuolu selles, et üldised eesmärgid on seaduses kirjas ja valdkondlikud eesmärgid teekaartides. Tema hinnangul tekiks probleem siis, kui üldised eesmärgid oleksid seaduses sätestatud, kuid puuduks arusaam, kuidas neid valdkondade kaupa saavutada. **Laura Remmelgas** täiendas, et kui seaduse tasandil on trajektoor või tempo juba paigas, siis on seda võimalik hõlpsamini kasutada ka keskkonnalubade väljastamise alusena. Ta selgitas, et 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk ei tähenda, et täna ei tohiks teha tegevusi, mis võiksid 2050. aasta vaates selle eesmärgiga vastuolus olla, tegevused peaksid olema kooskõlas kokkulepitud trajektooriga. Samuti tõi ta välja, et teiste Euroopa Liidu riikide kliimaseadustes on samuti seatud valdkondade ülesed eesmärgid. **Yoko Alender** küsis, kas eelnõu annaks aluse teatud juhtudel mitte väljastada keskkonnaluba, kui kliimaeesmärgid ei tundu olevat täidetavad. **L. Remmelgas** vastas, et eelnõu annab sellele tegevusele piisava aluse. Samas tuleb iga juhtumi puhul eraldi kaaluda, kas kliimahuvid kaaluvad üles muud huvid. Automaatselt ei ole Fkeskkonnaõiguslikud huvid teistest huvidest kõrgemad, vaid alati tuleb teha kaalutusotsus.

Hanah Lahe ütles, et Rootsi näitel võiks seaduses kirjas olla, et kliimanõukoda on sõltumatu ja koosneb teadlastest. Samuti leidis ta, et nõukojale tuleks koostada eelarve. Ta märkis, et kui sektoripõhised eesmärgid eelnõust välja jätta, tekib küsimus, kuidas neid eesmarke täidetakse ja kes vastutab. Ta lisas, et praegu on eelnõus kirjas, et vastutav minister sätestab kliimanõukoja korra määrusega, kuid poliitika heitlikkust arvestades võiks selle küsimuse määratlemine seaduse tasandil olla kindlam. Samuti tundis ta huvi, et kuivõrd on seadus juba praegu riigieelarvega seotud. **Andres Sutt** vastas, et teekaardid on riigile suunatud suunised, mille elluviimist toetatakse erinevate programmide kaudu. Näitena tõi ta välja transpordi elektrifitseerimise, sealhulgas raudtee- ja maanteetranspordi arendamise ning laadimistaristu rajamise. Samuti nimetas ta ka biometaani tootmist, mis aitab vähendada heitmeid nii põllumajanduses kui ka transpordis ning on seotud ka energeetikasektoriga. Tema sõnul on neil tegevustel otsene seos riigieelarvega. Kui eesmärk on vähendada sõltuvust imporditud fossiilkütustest, peab riigieelarve toetama selle eesmärgi saavutamist. Samuti lisas ta, et igal eelarveaastal tuleb hinnata, kas kavandatud vahendid on eesmärkide täitmiseks piisavad. Ta rõhutas, et kliimanõukoja formaadi, mandaadi ja rahastuse puhul peab nõukojale olema tagatud ka selle töö tegemiseks vajalik rahastus. Tema hinnangul tuleb rahastuse küsimust käsitleda iga-aastase eelarveprotsessi käigus. Ta märkis, et eelnõu tagasisides on tõstatanud kliimanõukoja rolli ja juhtimisraamistiku tugevdamise vajadus ning ta leidis, et need küsimused võiksid olla seaduses täpsemalt kirjas. **Yoko Alender** lausus, et eelnõu § 3 on üks olulisemaid eelnõupunkte, kuna see käsitleb riigi kohustusi. Ta rõhutas, et fossiilkütuse mõistet peaks käsitlema erinevate heitevaldkondade mõju hõlmates. Tema sõnul tuleks riigieelarve koostamisel igal juhul kaaluda puhtamate alternatiivide olemasolu ja võimaluse korral neid eelistada.

Züleyxa Izmailova märkis, et eelnõule on tulnud palju negatiivset tagasisidet ja Tööandjate Keskliit on olnud väga kriitiline leides, et seadus ei anna ettevõtjatele piisavalt kindlust. Ta palus ministril selgitada, kuidas aitab eelnõu ettevõtjatele kindlust luua. **Andres Sutt** vastas, et ettevõtlust reguleerivad paljud õigusaktid ja ühe seadusega ei ole võimalik kõike ära lahendada. Tema sõnul ei ole võimalik korrata luua väga detailset seadust ja jätta samal ajal palju paindlikkust ning vabadust, kuna need kaks eesmärki välistavad teineteist. Ta lisas, et ettevõtete poolt on tulnud ka väga palju positiivset tagasisidet, näiteks enam kui 3500 liikmeline Kaubandus-Tööstuskoda on puhta tööstuse teekardiga liitunud. Tema hinnangul aitab investeerimiskindlust suurendada see, et seadus sõnastab selgelt eesmärgi vabaneda imporditavate fossiilkütuste sõltuvusest ning jätkata liikumist puhtama majanduse ja keskkonna suunas.

Lauri Laats küsis, kas ei oleks mõistlik enne ära oodata Euroopa Liidu otsused *emissions trading system* (ETS) tuleviku kohta. Ta märkis, et praegu ei ole teada, kuidas EL-i tasemel arutelud lõppevad ning kas muudetakse tingimusi, CO₂ kvootide hinnastamist või lükatakse edasi tähtaegu. **Andres Sutt** vastas, et Euroopa Liidu 27 liikmesriiki leppisid eelmisel aastal kokku 2040. aasta kliimaeesmärkides. Ta märkis, et ETS jääb alles ning suure tõenäosusega muutub süsteem, eesmärgiga tagada suurem hinnastabiilsus. Tema arvates ei takista ETS-i muudatused kliimaseaduse arutelu, kuna mõlemad teenivad sama eesmärki. Ta lisas, et ETS-i eesmärk on motiveerida ettevõtteid investeerima uutesse tehnoloogiatesse, soodustada innovatsiooni ja kaitsta Euroopa ettevõtteid ebaõiglase konkurentsi eest. Ta leidis, et Eesti on mitme teise riigiga võrreldes heas positsioonis, kuna siin on vähe sektoreid, kus heite vähendamine on eriti keeruline. Ta lisas, et ETS-i kaotamist või fundamentaalset muutmist ei ole mõtet oodata.

Lauri Laats lausus, et ta ei nõustu ministri väitega, et Eesti on heas positsioonis seetõttu, et siin puuduvad terase- ja muud väetisetootmise sektorid. Ta küsis ühistranspordi elektrifitseerimise kohta ja uuris, kas on hinnatud eesmärgi saavutamise praktilist teostatavust. Ta märkis, et elektriliste busside kasutuselevõtt eeldaks tema hinnangul veeremi neljakordset täiendamist ja täiendava tööjõu kaasamist. Lisaks küsis ta, mida tähendab kliimaseaduse vastuvõtmine põlevkivisektori jaoks ning millal võiks Eestis põlevkiviõli tootmine lõppeda. **Andres Sutt** nõustus, et praegu ei ole kõige mõistlikum kõikide busside asendamine elektribussidega. Ta tõi välja, et biometaani kasutamine kütusena on hea alternatiiv ning tõi näiteks Saaremaa biometaani tootja, kelle sõidukid kasutavad biometaani ning veokite läbisõit ulatub 500 kilomeetrini. Ta lisas, et põlevkivisektori konkurentsivõime sõltub sellest, kui kaua on võimalik ja mis hinnaga müüa põlevkiviõli laevakütuse segamise komponendina. Ta selgitas, et põlevkivist elektri tootmine moodustab järjest väiksema osa ning põhiline maht tuleb põlevkiviõlist. Tema sõnul kaitsevad praegu põlevkiviõli tootmist kvoodid ja põlevkivisektori elukaare pikkus sõltub sellest, kuidas muutuvad rahvusvahelised laevandusregulatsioonid. Ta lisas ka, et lähiaastatel ei ole põhjust muretsemiseks ning kui tehnoloogia kaudu on võimalik heiteid kinni püüda või tootmine toimub ilma heiteta, siis oleks võimalik tootmist jätkata. **Yoko Alender** kommenteeris, et transpordi teekaardi koostamise käigus soovisid ühistranspordi sõidujagamisplatvormid vabatahtlikult lisada klausli, et linnades võiks kogu nende sõidukipark olla elektrifitseeritud juba 2035. aastaks. Ta lisas, et teekaartide eesmärk on läbi arutada, mis on praktiliselt võimalik ja mõistlik koostöös nende inimestega, kes muudatusi ellu viima hakkavad. Samuti tõi ta välja, et ettevõtted näevad elektrifitseerimises eeliseid. **A. Sutt** täiendas, et ka tehnoloogia areng on seda kõike toetanud. Elektriautode sõiduulatus on arenenud palju pikemaks ja nende hinnad on muutunud võrreldavaks sisepõlemismootori autodega. Tema hinnangul on need trendid püsivad ning seetõttu on teekaartides oluline paindlikkus, et mitte kõike liiga täpselt ette kirjutada. Ta lisas, et kuigi võib tekkida tõrkeid, on bensiini või diisli ja elektriauto kasutamise kulude vahe juba praegu märkimisväärne. **Y. Alender** märkis, et Laatsil on õigus selles osas, mis puudutab suuremaid sõidukeid, busse ja ühistransporti ning seetõttu on mõistlik jätta teekaartidesse paindlikkust. Ta tõi näiteks merenduse ja põlevkivisektori, kus samuti ei ole võimalik kõiki lahendusi praegu täpselt ette näha. Samuti lisas ta, et Eestil on olnud palju edu laevade ümberehitamises ning liikumine puhta majanduse suunas annab ettevõtetele uusi võimalusi.

Hanah Lahe küsis, et seletuskirjas pole välja toodud, kuidas hakkab koostöö huvigruppidega välja nägema ning ta uuris, kuidas on kavandatud koostöö majandussektori, ettevõtjate ja kolmanda sektoriga pärast seaduse vastuvõtmist. **Laura Remmelgas** vastas, et kliimaaruande koostamine annab väga hea aluse selleks, et huvirühmad oleksid teadlikud sellest, kuidas eesmärkide suunas liigutakse. Ta lisas, et kavas on teekaarte regulaarselt üle vaadata ja seda koostöös huvirühmadega, et see protsess jätkuaks sarnaselt seaduse väljatöötamisele. Ta märkis, et tööstuse teekaardi rakendamiseks on koostöökokkuleppes ette nähtud koostööformaad ettevõtetele. **Andres Sutt** lausus, et erinevate teekaartide valmimise juures saab koostöökokkuleppeid lisanduvalt sõlmida.

Andres Metsoja märkis, et ettevõtjad on olnud kliimakindla majanduse seaduse suhtes kriitilised, kuna nende arvates on teadmispõhisust vähe. Ta viitas Soome kliimaseadusele, mis võeti vastu 2015. aastal ja mida uuendati 2022. aastal, ning küsis, kas seal saavutatud üksmeel tulenes sellest, et ajad olid teised või tehti midagi teisiti. Teise küsimusega puudutas ta Euroopa konkurentsivõimet. Ta märkis, et räägitud on sellest, et fossiilkütuste, sealhulgas gaasi, turult tõrjumisel tuleb need asendada rohelise vesiniku või mõne muu sarnase tootega. Samuti on arutatud vesinikutorude rajamist nii merre kui maismaale. Ta tõi välja, et kui Eesti jääks neist arengutest kõrvale, ei pruugi Eesti saada osa rohelise vesiniku kasutuselevõtust. Ta märkis, et küsimus ei puuduta ainult Eestit, vaid Euroopa vaadet laiemalt. Samuti viitas ta sellele, et tööstuse liidrid võivad tulevikus paikneda Poolas või Saksamaal. Ta küsis, et kui rohepöörde käigus kaob Euroopa töötleva tööstuse konkurentsivõime, siis millised on Euroopa vastused nendele väljakutsetele. **Andres Sutt** vastas, et Soomega võrreldes oli 2015. aastal teistsugune aeg ning ühiskond ja poliitiline kontekst on vahepeal muutunud. Ta märkis, et Eestil on Soomelt jätkuvalt õppida, eriti selles, kuidas ühiskondlikku debatti pidada ja keskenduda ühendavatele eesmärkidele. Ta avaldas lootust, et eelnõule leitakse Riigikogus võimalikult lai toetus, kuna eesmärgid ja suund on tema hinnangul Eesti huvides. Hiina praegune edu on suuresti seotud varasema globaliseerumisega, mille käigus viidi tootmine odavamatesse piirkondadesse. Samas on viimaste aastate kogemus, sealhulgas COVID-19 kriis, näidanud pikkade tarneahelate haavatavust ning toonud kaasa suundumuse tuua tootmist turgudele lähemale. Ta lisas, et eelmisel aastal investeeris Hiina kõige rohkem puhtasse tehnoloogiasse. Peale Hiinat oli teisel kohal Euroopa ja kolmandal kohal Ameerika Ühendriigid. Tema sõnul on suur osa kasvust tulnud Aasia turgudelt ning Hiina toodab praegu väga häid autosid, mille üheks eeliseks on ka odavam hind. Euroopa väljakutse on jätkuvalt toota vähemalt sama häid, kui mitte paremaid autosid kui Hiina. Samuti tõi ta Euroopa tulevikuvaates esile kriitilise toormete klastri kujunemise Ida-Virumaal, kus on ühendatud püsimagnetite ja haruldaste kergete ning raskete muldmetallide tootmine. Ta leidis, et seda potentsiaali tuleb kindlasti arendada. Tema hinnangul kasvab innovatsiooni ja ringmajanduse roll järjest rohkem. Ta leidis, et Euroopa liigub õiges suunas ning Eestil on selles protsessis oluline roll. **Yoko Alender** küsis, kas Eesti saaks teha ettepaneku, et EL ei lubaks seadmeid, mis sisaldavad muldmetalle, Hiinasse tagasi saata. Ta leidis, et siis tekiks Euroopal endal ringlussevõtu võimekus ja turg.

Tiit Maran märkis, et seadus loob küll raamistiku, kuid tema hinnangul jääb selle sisu praegu ebapiisavaks. Ta leidis, et positiivne on see, et kliimanõukojale on kavandatud sisulisem roll ning kui nõukojal tekib sõltumatu järelevalvefunktsioon, peaks tal olema ka selge alus, mille põhjal oma tööd teha. Ta lisas, et praegu näib, et selleks on ette nähtud teekaardid, kuid neil puudub juriidiline siduvus. Ta küsis, millised on kliimanõukoja võimalused reageerida, kui eesmäärke ei ole täidetud. Ta märkis, et koostöökokkulepped on vajalikud, kuid neist ei pruugi piisata olukorras, kus eesmärkide saavutamine eeldab selgemaid hoobasid. Seetõttu pidas ta nõukoja rolli selles osas praegu nõrgaks. Samuti rõhutas ta, et sektoraalsed eesmärgid ei ole erandlik lahendus ja selline praktika on kasutusel ka mujal Euroopas. **Andres Sutt** vastas, et tegemist on küsimusega, mida oleks võimalik seaduses täpsemalt kirjeldada, sealhulgas seda, kuidas kliimanõukoda hindab eesmärkide poole liikumist. Ta tõi paralleeli eelarvenõukoguga, mis hindab majandusprognoosi ja selle alusel koostatud eelarve jätkusuutlikkust. Tema hinnangul võiks kliimanõukoda sarnaselt hinnata kliimaaruande, teekaartide ja teiste asjakohaste dokumentide põhjal, kas liigutakse kokkulepitud trajektoiril soovitud tempos. Samuti viitas ta Soome kliimaseadusele märkides, et see on üldise iseloomuga raamseadus.

Jüri Jaanson sõnas, et minister räägib Euroopa 2050. aasta kliimanetraalsusest kindlas kõneviisis. Eelnõu sisaldab ka eesmäärke ja eelnõutus määratletud eesmärgid peaksid olema väljakutsed. Ta küsis, millised peaksid eelnõu väljakutsed olema. Ta arvas, et kliimanõukoda võiks asuda Riigikantselei juures. Ta uuris, kas eelnõu kooskõlastamisel soovisid huvigrupid, et eelnõu oleks pigem raamistik või detailne juhised. **Andres Sutt** vastas, et eelnõu raames kaasati palju huvigruppe. 2050. kliimanetraalsuse eesmärgi aitab saavutada tehnoloogia

areng. 1990. aastaga võrreldes on Eesti vähendanud süsiniku heidet 66% ja sellele on paljuski kaasa aidanud tehnoloogia areng. Fossiilkütustel oli varasemalt ühiskonnas roll, kuid enam nad ühiskonda edasi ei vii. Peamiseks väljakutseks on ümber veenda kõhklejad ja muutus ellu viia. Kliimanõukoja mandaati saab Riigikogu menetluse käigus pikemalt arutleda. **Laura Rummelgas** lisas, et esimesele eelnõu versioonile tehti 900 muutmise ettepanekut. Ettevõtete ootused eelnõule olid vastandlikud, isegi samade ettevõtete lõikes. Ühelt poolt sooviti, et eelnõu ei piiraks ettevõtlusvabadust, kuid teiselt poolt sooviti detailseid eesmärgi. Tagasiside tulemusena töötati välja raamseadus koos teekaartidega.

Mait Klaassen uuris, kas on arvestatud, et toidutootmise valdkond jääb süsiniku heitjaks ja kas tagatud on toidujulgeolek. **Andres Sutt** vastas, et toidujulgeolek on osa põllumajanduse teekaardist. Ta tõi näite Saaremaa biogaasijaamast, mis on toidujulgeoleku hea näide. **Laura Rummelgas** sõnas, et põllumajanduse eesmärgi alusena arvestati, et tootmist ei vähendata. Heite vähendamine tuleb täppislahendustest ja biometaanitootmisest.

Tiit Maran märkis, et teekaartide loomise ülesanne on liigselt üldine ja nende koostamisel peaks kaasama ka teadlasi. **Andres Sutt** vastas, et teaduse panus on hõlmatud huvirühmade kaasamisega.

Yoko Alender sõnas lõpetuseks, et tegemist on vaid eelnõu esimese aruteluga ja eelnõuga liigutakse edasi järgnevatel istungitel.

Otsustati:

- 2.1.** Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 09.06.2026 (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Toomas Uiibo; vastu 3: Züleyxa Izmailova, Lauri Laats, Andres Metsoja; erapooletuid 1: Tiit Maran).
- 2.2.** Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Toomas Uiibo; vastu 3: Züleyxa Izmailova, Lauri Laats, Andres Metsoja; erapooletuid 1: Tiit Maran).
- 2.3.** Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Hanah Lahe (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Toomas Uiibo; vastu 3: Züleyxa Izmailova, Lauri Laats, Andres Metsoja; erapooletuid 1: Tiit Maran).
- 2.4.** Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 09.07.2026 17:00 (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Toomas Uiibo; vastu 3: Züleyxa Izmailova, Lauri Laats, Andres Metsoja; erapooletuid 1: Tiit Maran).
- 2.5.** Küsida eelnõu kohta arvamust majanduskomisjonilt. Arvamuse esitamise tähtaeg on 18.09.2026 (poolt 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Toomas Uiibo; vastu 3: Züleyxa Izmailova, Lauri Laats, Andres Metsoja; erapooletuid 1: Tiit Maran).

3. Riikliku looduse taastamise kava koostamise põhimõtete ja poliitiliste lähtekohtade tutvustus

Andres Sutt andis ülevaate riikliku looduse taastamise kava (edaspidi kava) koostamise põhimõtetest ja poliitilistest lähtekohtadest (Lisa 2). 18.08.2024 jõustus looduse taastamise määrus ja kava kavand peaks valmima sellel aastal. Järgmise aasta esimesel poolaastal peaks Euroopa Komisjon andma kavale tagasisidet ja järgmise aasta sügisel on kava esitamise tähtaeg. Juunis algab sotsiaalmajanduslike mõjude, kaasnevate kasude ja täiendavate rahastusvajaduste analüüsimine. Looduse seisundi parandamise eesmärkide alla lähevad kaitstavad mereelupaigad, metsa- ja põllulinnustik, tolmeldajapopulatsioonid, veekogud, linnaalade elurikkuse suurendamine ning kaitstavate maismaa liikide ning elupaikade seisundi parandamine. Kliimaministeerium alustas kava koostamist koostöös partneritega 2025. aasta novembris. Kavas on kirjas eesmärgid ja nende täitmiseks vajalikud meetmed, mõjude, kaasneva kasu ja rahastusvajaduste hinnang, ülevaade teadmislünkadest, seirevajadustest, seostest teiste poliitikatega jm. Eestile tuleb koostada mõistlik ja teostatav looduse taastamise

kava, mille pikaajaline siht on liikuda Eesti looduse hea seisundi saavutamise suunas. Vältitakse põhjendamatute täiendavate riigisiseste kohustuste võtmist ja eesmärkide seadmisel võetakse arvesse juba tehtud taastamistegevusi. Riigile jäetakse paindlikkus valida ajas ja ruumis kõige tõhusamad lahendused. Arvestatakse riigi huvide ja julgeolekuga, sealhulgas toidujulgeoleku, energiajulgeoleku, riigikaitseliste vajaduste ning Eesti majanduse konkurentsivõime säilitamisega. Eesmärkide ja meetmete seadmisel tagatakse proportsionaalsus ja õiglane koormus. Vältitakse ebaproportsionaalseid või kaudseid piiranguid maaomanikele, maakasutajatele ja ettevõtjatele. Arvestatakse regionaalse ja sotsiaalse mõõtmega, sealhulgas mõjude jaotumisega eri piirkondade, huvigruppide ja kohalike omavalitsuste vahel ning kohalike omavalitsuste vajaduste ja võimalustega. Kava koostatakse eelarvelisi võimalusi arvestades, kavandades tegevused etapiviisiliselt ja realistliku rahastusraamistikuga viisil, mis ei sea ohtu teiste riigi põhifunktsioonide rahastamist.

Yoko Alender uuris, millisel tasemel on Eesti looduskaitseline praktika. **Andres Sutt** vastas, et Euroopaga võrreldes läheb Eestil looduskaitsega paremini, kuid kõikide liikide ja elupaikade seisund pole soodne, umbes pooled elupaigatüübid on ebasoodsas seisundis. **Mart Kiis** lisas, et Eesti looduse praegune olukord on kava koostamise aluseks. Eestis on 60 erilist kaitset vääritav elupaika (näiteks metsad, märgalad, pärandniidud) ja nendest poolte seisund on ebasoodne. Ligi kolmandik loodusdirektiivi kaitstavatest liikidest on mitte heas seisundis. Kavas pööratakse tähelepanu mitmetele elurikkuse indikaatoritele, näiteks põllumajandusmaastikul põllulindudele. Põllulindude populatsioone seiratakse pidevalt ja pikaajaliselt on tuvastatud nende langustrend. Metsaökosüsteemis on pikaajalises langustrendis ka metsalinnustik. Kavas on tähtsal kohal seire.

Yoko Alender ütles, et looduskaitsealad ja rahvuspargid võimaldavad loodusel ise taastuda ning ta uuris, kuidas läheb nende alade laiendamise ja uute alade moodustamisega. **Andres Sutt** vastas, et eelmisel neljapäeval kinnitas Vabariigi Valitsus Käntu-Kastja hoiuala moodustamise. Plaanitakse moodustada ka esimene avamere kaitseala ja laiendada Alutaguse rahvusparki.

Hanah Lahe märkis, et tihti räägitakse, et Soomel läheb metsa hoidmise ja looduse taastamisega paremini kui Eestis. **Andres Sutt** sõnas, et Eestil läheb nende tegevustega paremini kui Soomes. **Mart Kiis** lisas, et kava koostamisel toimub tihe infovahetus Soome kolleegidega. Soome peab kohustuste täitmiseks palju pingutama ja kava koostamisel on nad Eestist mõne sammu võrra ees. Soomes on mitme elupaiga seisund kehvem kui Eestis.

Tiit Maran ütles, et rõhutatakse, et Eestis on looduse elurikkuse seisund hea, kuid on näha pikaajalisi märke, et olukord läheb halvemaks. Ta lausus, et väga oluline on säilitada neid väärtusi, mis on Eestil olemas. Inimeste arvamus loodushoidu on radikaalselt muutunud ja ta tõi näite euroopa naaritsa taaselustamise projektist Hiiumaal. Kohalikud on jäetud protsessidest kõrvale ja tihti ei selgitata, miks kindlaid tegevusi tehakse. Looduse säilimisel on oluline kaasata kogukonda ja tuttav inimene peaks kohalikele tegevusi selgitama. Kommunikatsiooniprobleem on laiem ja selle peaks lahendama enne kava rakendamist. Ta märkis, et kavas on soovitud käsitlused sängipõhiselt, kuid seda käsitlust peaks laiendama. **Andres Sutt** kommenteeris, et inimeste kaasamine on oluline ja tihti võib tekkida arusaamatus, miks kindlaid tegevusi tehakse. Sisuliseks läbirääkimiseks ja selgitamiseks tuleb võtta aega. **Mart Kiis** märkis, et kava koostamise ja rakendamise puhul on oluline koostöö kohalikega. Taastamisprojektide raames on tulnud ette ka kohalike ootamatuid reaktsioone. Riik võiks koostada looduse taastamise hea tava, milles on muuhulgas kirjeldatud kohalike kaasamist. Kavas käsitletakse jõgesid põhjalikult ning laiemalt ja ekspertrühmad on teinud ettepanekuid. Täiendavalt tehakse koostööd praktikutega ja kaardistatakse kitsaskohti. **Yoko Alender** märkis, et poliitikutel on oluline roll kommunikatsiooni parandamisel ja seadustega pandud piirangute sõnastused ning põhjendused peavad olema selged. **Andres Metsoja** ütles, et kommunikatsioon on väga oluline. Väljaspool Tallinna elavad inimesed on jäänud

protsessidest kõrvale, mille tulemusel hakkavad kohalikud inimesed riiki laiemalt negatiivselt suhtuma. Inimestele tuleb jagada selgitusi ja teha protsessid arusaadavaks. **Andres Sutt** sõnas, et nõustub kommentaaridega ja riik peab võtma vastutuse.

Mait Klaassen ütles, et kohalikele on vaja selgitada, kas looduslikku olukorda soovitakse taastada või olemasolevat olukorda säilitada. **Mart Kiis** lausus, et looduses ei taastata kindlat ajahetke, vaid toetatakse looduse isetoimimist.

4. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Elise Ernesaks
protokollija